

Ingediend via www.internetconsultatie.nl

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer F.A. Weerwind

Den Haag, 13 september 2023

dossiernummer: 204083
uw kenmerk: 4669614
telefoonnummer: +31 (0)6 21 55 66 58
e-mail: e.trinthamer@advocatenorde.nl

Betreft: verankering herstelrechtelijke onderwerpen in het nieuwe Wetboek van Strafvordering

Geachte minister,

Bij brief van 22 juni 2023 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) verzocht een reactie te geven op de vraag of er voldoende basis is een aantal herstelrechtelijke onderwerpen wettelijk te verankeren in het (nieuwe) Wetboek van Strafvordering. De NOvA voldoet graag aan uw verzoek en heeft zijn adviescommissie strafrecht en zijn adviescommissie mediation gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissies. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissies en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,
b/a

mr. drs. W.M. van Tellingen
plaatsvervangend algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie strafrecht en de adviescommissie mediation

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

ADVIES

Aan:	algemene raad
Van:	adviescommissie strafrecht en adviescommissie mediation
Datum:	4 september 2023
Betreft:	verankering herstelrechtelijke onderwerpen in het nieuwe Wetboek van Strafvordering

CONSULTATIEREACTIE

De minister voor Rechtsbescherming heeft bij brief van 22 juni 2023 de Nederlandse orde van advocaten gevraagd een reactie te geven op de vraag of er voldoende basis is een aantal herstelrechtelijke onderwerpen wettelijk te verankeren in het (nieuwe) Wetboek van Strafvordering.

Het betreft kort gezegd de volgende drie punten:

- (1) Het recht van slachtoffers en verdachten om te verzoeken of Mediation in Strafzaken (hierna: MiS) mogelijk is;
- (2) Een wettelijke informatieplicht voor de politie om het slachtoffer en de verdachte in een zo vroeg mogelijk stadium te wijzen op het bestaan van herstelrechtvoorzieningen;
- (3) De plicht voor het Openbaar Ministerie en de rechter om ambtshalve te onderzoeken of MiS mogelijk is.

De minister heeft in het bijzonder verzocht om antwoord te geven op vijf vragen.

- a) *Voorziet u voordelen of knelpunten bij het wettelijk verankeren van de onderwerpen en de uitvoering hiervan, en zo ja welke?*

Een voordeel kan zijn dat wettelijke verankering van een plicht het slachtoffer en de verdachte in een vroeg stadium te informeren over herstelrechtvoorzieningen ertoe leidt dat in meer zaken dan nu het geval is, van herstelrechtvoorzieningen gebruik wordt gemaakt.¹ Daarmee wordt de mogelijkheid van herstel tussen de verdachte en het slachtoffer bevorderd. Bovendien kan een geslaagd MiS-traject ertoe leiden dat een zitting in de strafzaak achterwege blijft, omdat de zaak niet aan de strafrechter wordt voorgelegd.

De wet bepaalt thans dat het Openbaar Ministerie bevordert dat de politie in een zo vroeg mogelijk stadium het slachtoffer en de verdachte mededeling doet van de mogelijkheden tot herstelrechtvoorzieningen waaronder bemiddeling (artikel 51h, eerste lid, Sv). De ervaring leert dat op dit moment in lang niet alle gevallen het slachtoffer en de verdachte op de hoogte worden gesteld van deze mogelijkheden. Mogelijk zal de invoering van een wettelijke plicht een positieve uitwerking hebben, omdat naar verwachting de informatievoorziening in dat geval vaker en sneller plaatsvindt.

- b) *Welke uitvoeringsconsequenties voorziet u voor uw organisatie bij een wettelijke verankering van deze onderwerpen? U kunt hierbij denken aan het al dan niet toenemen van het aantal*

¹ Zie over dit thema onder meer C.J. van der Wilt, J.J.M. Uitermark, F. Koster en O.E.M. Leinarts, 'Rechterlijk werk maken van mediation in strafzaken', *NJB* 2022/1439.

verwijzingen, het aanpassen van werkprocessen, de financiering, het opleiden van professionals etc.

De uitvoeringsconsequenties zullen naar verwachting beperkt zijn, nu de normen onder (2) en (3) in de eerste plaats gericht zijn tot het Openbaar Ministerie en de rechter. Voor advocaten van slachtoffers en verdachten geldt wel dat inzet van MiS op zichzelf leidt tot een werklastverzwaring, ervan uitgaande dat zij hun cliënten begeleiden in het mediationtraject. De bijstand van de advocaten kan variëren van het (alleen) beoordelen van de slotovereenkomst tussen verdachte en slachtoffer als de herstelrechtvoorziening daartoe leidt, tot het in persoon bijstaan van de cliënt voorafgaand aan en/of tijdens het intakegesprek en/of tijdens het gezamenlijk gesprek met het slachtoffer, c.q. de verdachte. Deze begeleiding zal mogelijk leiden tot de noodzaak tot opleiding/bijscholing.² Dit zal kosten meebrengen voor de advocaat.

Ten aanzien van financiering geldt verder dat rechtzoekenden wiens advocaat op betalende basis optreedt, met hogere kosten geconfronteerd zullen kunnen worden. Voor rechtzoekenden die gebruik maken van gefinancierde rechtsbijstand geldt dit in beginsel niet. In die zaken verdient het, gegeven de werklastverzwaring voor de advocaat, aanbeveling te onderzoeken in welke mate de werklast wordt verwaard. Een dergelijk onderzoek zou bijvoorbeeld ertoe kunnen leiden dat de advocaat een toeslag ontvangt boven op het forfaitaire bedrag van de toevoeging, zodat de vergoeding in verhouding blijft staan met de verrichte werkzaamheden (vgl. bijvoorbeeld artikelen 16 en 17 van het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 die zien op toeslagen in geval van de behandeling van een vordering tot gevangenhouding of -neming, respectievelijk het bijwonen van een getuigenverhoor).

- c) *Wat zijn de te verwachten (positieve of negatieve) effecten van de wettelijke verankering van deze onderwerpen op de doorlooptijden van strafzaken (binnen uw organisatie)?*

De verwachting van de NOvA is dat een bredere inzet van MiS mogelijk zal leiden tot langere doorlooptijden in de zaken waarin MiS plaatsvindt. Daarbij geldt dat hoe langer wordt gewacht met de inzet van MiS, des te langer de doorlooptijd zal zijn. Indien reeds in een vroeg stadium wordt aangevangen met MiS, is de verwachting dat de doorlooptijden niet of nauwelijks langer zullen zijn, of mogelijk zelfs worden verkort. Of in een vroeg stadium kan worden aangevangen met MiS, is niet alleen afhankelijk van het moment van informatieverstrekking door het Openbaar Ministerie, de politie etc. Dit blijkt in de praktijk ook afhankelijk van de opstelling van partijen. In veel gevallen komt MiS niet meteen of kort na het (vermoedelijk) gepleegde strafbare feit van de grond, in die zin dat bij partijen eerst behoefte bestaat aan een 'afkoelperiode' alvorens men openstaat voor MiS.

- d) *Wat zijn de eventuele financiële consequenties van het wettelijk verankeren van deze drie onderwerpen voor uw organisatie?*

Zie het antwoord onder b).

² Mogelijk kan daarvan onderdeel zijn dat via het Landelijk Bureau Mediation in Strafrecht periodiek voorlichting wordt gegeven aan de strafrecht- en slachtofferadvocatuur (waarbij ook het OM/de rechtspraak kunnen worden betrokken, mede ten behoeve van interactieve uitwisseling van kennis over MiS in theorie en praktijk).

- e) *Zijn er andere punten die volgens u nopen tot wetgeving? U kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan het ontbreken van procedurele eisen voor de toepassing van herstelrechtvoorzieningen in de wet.*

Zowel voor het onder (1) genoemde recht als de onder (2) en (3) genoemde plichten, is niet duidelijk welke gevolgen het heeft indien dat recht niet geëffectueerd kan worden respectievelijk indien niet aan de plichten wordt voldaan. Het verdient aanbeveling om, in geval van wettelijke verankering van dit recht en deze plichten, hieraan in het bijzonder aandacht te besteden.